

[รู้ ใ้ ใ้ ใ้]

พุมรี อรรถรัฐเสถียร

อาจารย์ ประจำภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ศาลเจ้าเล่าเอี้ยะกง ณ เมืองสายบุรี

ศาลเจ้าเล่าเอี้ยะกง

วัดจีนหรือศาลเจ้าเป็นเทวสถานอันศักดิ์สิทธิ์ที่อยู่คู่กับชาวไทยเชื้อสายจีนมาช้านาน นับตั้งแต่ชาวจีนอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เป็นที่จัดงานเฉลิมฉลองในเทศกาลต่างๆ รวมถึงเป็นที่จัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์ “ศาลเจ้าเล่าเอี้ยะกง” เป็นเทวสถานหนึ่งอันเป็นที่พึงพอใจของชาวจีนสายบุรีที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐาน แล้วนำประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ ความศรัทธาในความศักดิ์สิทธิ์ขององค์เทพเจ้าเข้ามาด้วย

ประเทศไทยมีวัดจีนหรือศาลเจ้าเป็นจำนวนมาก อาจกล่าวได้ว่ามีชาวจีนไปตั้งถิ่นฐาน ณ ที่ใดต้องมีการสร้างศาลเจ้าขึ้น ณ ที่นั้น เนื่องจากในอดีตชาวจีนมีการอพยพจากบ้านเกิด และต้องมาเผชิญกับสังคมสิ่งแวดล้อมที่ไม่เคยรู้จัก จึงมีความจำเป็นต้องอาศัยที่พึ่งทางใจ นั่นคือ องค์เทพเจ้าที่ตนนับถือ แล้วนำไปสู่การสร้างวัดหรือศาลเจ้า วัตถุประสงค์ในการสร้างศาลเจ้าก็เพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและความเชื่อความศรัทธาในความศักดิ์สิทธิ์ขององค์เทพเจ้า อันมีแหล่งกำเนิดมาจากความลึกลับทางธรรมชาติ มาจากคำสอนในพุทธศาสนานิกายมหายาน ศาสนาเต๋า และศาสนาขงจื้อ บางครั้งศาลเจ้าถูกสร้างขึ้นเพื่อเป็นศาลเจ้าประจำตระกูล หรือถูกสร้างขึ้นเพื่อแก้บน เพื่อการค้า

นอกจากนี้ชาวไทยเชื้อสายจีนยังนิยมใช้สถานที่ในศาลเจ้าเป็นสถานศึกษาของบุตรหลาน โดยเน้นการสอนภาษาจีน เพื่อให้ลูกหลานได้สืบทอดกันต่อไป อีกทั้งเป็นสถานที่จัดงานเฉลิมฉลองในเทศกาลต่างๆ เช่น เทศกาลกินเจ ทางศาลเจ้าจะจัดสถานที่ในการประกอบอาหารเจ แจกจ่ายให้กับประชาชน และเมื่อถึงช่วงเทศกาลตรุษจีน ชาวจีนก็จะนิยมไปไหว้พระขอพรที่ศาลเจ้า เพื่อให้มีโชคดีตลอดปี นอกจากนี้ศาลเจ้ายังเป็นศูนย์กลางของชุมชนในการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อสังคม เช่น กิจกรรมช่วยเหลือผู้ประสบภัย กิจกรรมช่วยเหลือผู้ยากไร้ รวมถึงเป็นที่พึ่งทางจิตใจของชาวไทยเชื้อสายจีน เช่น การมาบนบานศาลกล่าวต่อองค์เทพเจ้า เพื่อขอให้สมดังปรารถนา การมากราบไหว้องค์เทพเจ้าเพื่อทำนายทายทักถึงอนาคต หรือที่เรียกว่าเสี่ยงเซียมซี เป็นต้น

ในอดีต “สายบุรี” เป็นหนึ่งในเจ็ดหัวเมือง

ของมณฑลปัตตานีที่มีการแบ่งการปกครองในปี พ.ศ.2357 หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “เมืองสาย” ซึ่งมาจากภาษามลายูว่า “เนอเนอริ ซา” (Negeri Sa) คำว่า “ซา” หมายถึง ปลูก ซึ่งเป็นเครื่องมืออุปกรณ์บังคับช้างชนิดหนึ่ง

จากการบอกเล่าของนายหะยีมะดาโอะ มะดีเอระ ชาวบ้านตำบลดอนทราย อำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี ว่าในอดีตตำบลดอนทรายเป็นปากแม่น้ำสายบุรี และเป็นที่พักช้างหลายร้อยเชือกที่ใช้สำหรับขนส่งสินค้า ลากซุง อีกทั้งเป็นยานพาหนะของคนชั้นสูง เมื่อควาญช้างนำช้างมาพักก็จะปักปูกักไว้บริเวณริมชายหาดปากแม่น้ำสายบุรี บริเวณดังกล่าวจึงถูกเรียกว่า เมืองซา หรือเมืองสาย ต่อมาเรียกว่า “เมืองสายบุรี” (อิสมาอีล เบญจสมิทธิ์, 2553 : 1)

นอกจากนี้ในหนังสือ ปัตตานีในอารยธรรมมลายูของ Mohd Zamberi A. Malek (1994 : 40) ได้กล่าวถึงสายบุรีว่า “แหล่งแร่ทองคำของปัตตานีแหล่งใหญ่อยู่บริเวณต้นน้ำสายบุรี และต้นน้ำปัตตานี กรวดทรายจากลำน้ำทั้งสองมีทองคำปะปนอยู่มาก ในสมัยก่อนสามารถพบเห็นชาวบ้านร่อนกรวดทรายหาทองคำอยู่ตามแม่น้ำ ทองคำที่ได้เรียกว่า “ทองคำทราย” เมืองสาย (สายบุรี) เป็นแหล่งซื้อขายทองคำกันมากในสมัยนั้น ชาวตะวันตกคนหนึ่งคือ โฮเมม (Homem) เขียนไว้ว่า เมื่อปี พ.ศ.2101 เมืองสายบุรีมีการค้าทองคำกันมาก ในสมัยนั้นพ่อค้ารู้จักสายบุรีในชื่อของ ตะลุบัน หรือสาย นอกจากนั้นยังเรียกเมืองสายบุรีอีกหลายชื่อ เช่น Seii, Seia, Soia, Se, Sey, Sue, Coy, Cea, Suai, และ Say เป็นต้น” (อิสมาอีล เบญจสมิทธิ์, 2553 : 3)

จากหลักฐานที่มีการบันทึกข้างต้นแสดงให้เห็นว่าในอดีตเมืองสายบุรีมีลักษณะภูมิประเทศ

ภายในศาลเจ้าเล่าเอี้ยะกง

องค์พระเล่าเอี้ยะกง

กระถางรูปพระราชทาน (จปร.)

ที่อุดมสมบูรณ์ จนกลายเป็นศูนย์กลางทางการค้า และเป็นเมืองท่าทางทะเลที่สำคัญของหัวเมืองปักษาใต้ ในเส้นทางการเดินเรือสินค้ามักใช้เมืองสายบุรีเป็นที่หลบพายุฝน จึงมีพ่อค้าชาวหลากหลายเชื้อชาติเข้ามาแวะเวียน พ่อค้าชาวจีนก็เป็นกลุ่มหนึ่งที่เข้ามาและตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะชาวจีนฮกเกี้ยน แต่ยังไม่ปรากฏหลักฐานที่แน่ชัดว่าชาวจีนที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในสายบุรีครั้งแรกเมื่อใด มีเฉพาะในตำนานของเมืองปัตตานีซึ่งได้อ้างถึงจดหมายเหตุราชวงศ์เหม็ง เล่มที่ 323 กล่าวถึงชาวจีนฮกเกี้ยนชื่อ “ลิมต้าเคียน” หรือ “ลิมโต๊ะเคียน” ได้เดินทางมายังเมืองปัตตานี ตรงกับรัชสมัยของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช และเป็นผู้ที่หล่อปืนใหญ่ถวายรายาปิรู นางพญาผู้ครองเมืองปัตตานี หลังจากนั้นชาวจีนก็ได้อพยพเข้ามา (วสันต์ ชีวะสารณ์, 2531 : 54)

การอพยพมาตั้งถิ่นฐานของชาวจีน ได้นำเอาวิถีปฏิบัติ วัฒนธรรมประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อในองค์เทพเจ้าเข้ามาด้วย ซึ่งมีหลักฐานจากเครื่องถ้วยชามกระเบื้อง สถาปัตยกรรมบ้านเรือน และงานประเพณีต่าง ๆ เช่น งานสมโภชองค์

เทพเจ้าเล่าเอี้ยะกง ณ ศาลเจ้าเล่าเอี้ยะกง และศาลเจ้าตี่ฮู้ฮ้องเอี้ยะ (ศาลเจ้าพ่อตัวเล่าเอี้ยะ) ซึ่งเป็นเทวสถานของชาวจีนสายบุรีที่ร่วมใจกันสร้างขึ้นจากความเชื่อความศรัทธา ด้วยแรงศรัทธาที่ชาวจีนสายบุรีจึงนิยมตั้งหิ้งพระเล่าเอี้ยะกงไว้ภายในบ้าน เพื่อกราบไหว้บูชา โดยหันหน้าหิ้งพระไปทางประตูบ้าน

เดิมศาลเจ้าเล่าเอี้ยะกงตั้งอยู่ในหมู่บ้านบางตะโล๊ะบริเวณวัดเสียบ แต่ถูกน้ำคลองกัดเซาะ จึงมีการย้ายศาลเจ้ามายังตำบลปะเสยะวอ และใช้ชื่อว่า ศาลเจ้าตี่ฮู้ฮ้องเอี้ยะ (ศาลเจ้าพ่อตัวเล่าเอี้ยะ) ชาวบ้านเรียกว่าศาลเจ้าบางตะโล๊ะด้วยความศรัทธาและเคารพนับถือของชาวจีนสายบุรีต่อองค์เทพเจ้าเล่าเอี้ยะกง จึงมีการร่วมกันสร้างศาลเจ้าแบบถาวรขึ้นมาใหม่ แล้วใช้ชื่อว่า “ศาลเจ้าเล่าเอี้ยะกง” ณ ตำบลตะลุบัน ซึ่งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองสายบุรีปัจจุบัน มีอายุมากกว่า 106 ปี แต่ศาลเจ้าตี่ฮู้ฮ้องเอี้ยะก็ยังคงอยู่และเป็นที่เคารพนับถือของชาวจีนสายบุรีเช่นกัน

นอกจากนี้ยังมีการแกะสลักรูปองค์พระเล่าเอี้ยะกงจำลอง เพื่อนำไปประดิษฐาน ณ ศาลเจ้า อีกทั้งมีการแกะสลักองค์พระเพิ่มขึ้นอีก 3 องค์

หิ้งพระเล่าเอี้ยะกงภายในบ้าน ศาลเจ้าที่ฮู้ฮ้องเอี้ยะ (ศาลเจ้าบางตะโล๊ะ)

เพื่อเป็นบริวารของเทพเจ้าเล่าเอี้ยะกง ได้แก่ องค์ปุ่นแตงก, องค์มาจ้อโป และองค์ฮู้จ้อ (เจ้าแม่กวนอิม) แล้วก็ทำพิธีอัญเชิญดวงวิญญาณเทพเจ้าสิงสถิตสู่องค์พระ ก่อนที่จะนำไปประดิษฐานในศาลเจ้า ต่อมา มีคนพบองค์พระอยู่ใต้ต้นหว้า มีลักษณะเป็นหลวงจีน มือซ้ายจับกระบี่ ขลุสองนิ้วเหยียดลงเสมอดัก มีนามว่าองค์ฟูชายกง ชาวบ้านเรียกพระลูกหว้า จึงได้อัญเชิญท่านมาประดิษฐานไว้ในศาลเจ้าด้วย ภายในศาลเจ้าจึงมีองค์พระประดิษฐานทั้งหมด 5 องค์ แต่ปัจจุบันในศาลเจ้าเล่าเอี้ยะกงมีองค์พระประดิษฐานเพิ่มจากเดิม ได้แก่ องค์ยี่เล่าเอี้ยะ, องค์ซาเล่าเอี้ยะ (ทั้งสองเป็นพี่น้องขององค์พระเล่าเอี้ยะกง), องค์ตี้ฮู้ฮ้อง, เจ้าพ่อเสื่อ, เจ้าแม่กวนอิมสามหน้า และเจ้าแม่ทับทิม ดังนั้นปัจจุบันจึงมีองค์พระที่ประดิษฐานในศาลเจ้า 11 องค์

ประวัติความเป็นมา

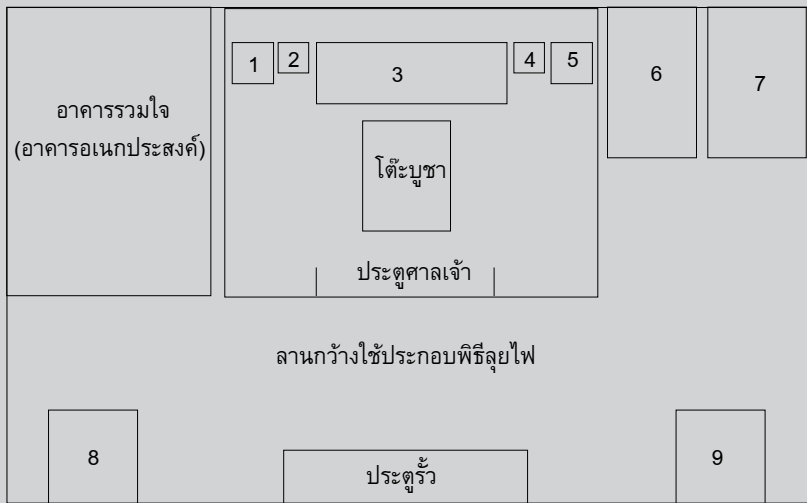
หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมจังหวัดปัตตานี (2538 : 57-59) ได้กล่าวถึงตำนานศาลเจ้าเล่าเอี้ยะกงว่า เมื่อประมาณ 300 กว่าปี หรือประมาณ 5 ช่วงอายุคน เกิดปาฏิหาริย์ขึ้นในหมู่บ้านบางตะโล๊ะ ซึ่งเป็นหมู่บ้านชาวประมงเล็กๆ ในอำเภอสายบุรี มีชาวไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก และในหมู่บ้านนั้นมีคนป่วยเป็นโรคเรื้อน ชื่อ นายศรีราช ในสมัยนั้นโรคเรื้อนเป็นโรคที่ร้ายแรงรักษาไม่หาย และเป็นที่รังเกียจของผู้คน

วันหนึ่งขณะที่นายศรีราชกำลังจะไปขอปลาจากชาวประมงมุสลิม ซึ่งในขณะที่ชาวประมงกำลังลากอวนปลาขึ้นมา เห็นท่อนไม้แกะสลักเป็นองค์พระจีนมีหอยเพรียงเกาะติดอยู่เต็มไปหมดติดอวนขึ้นมาด้วย จึงได้เรียกนายศรีราชให้มาแกะองค์พระจีนนั้นออกจากอวน เมื่อนาย

ศรีราชเห็นว่าเป็นพระจีน จึงได้อุ้มขึ้นมา แล้ววิ่งผ่านเข้าไปบนหญ้าลากลมที่แหลมคม โดยลืมนึกว่าเป็นโรคเรื้อนอาจถูกหญ้าลากลมทิ่มตำได้ และทำให้เกิดความเจ็บปวด แต่นายศรีราชลืมนึกถึงความเจ็บปวดเหล่านั้นยังคงวิ่งไปบนหญ้าลากลม จนเกิดบาดแผลเต็มไปหมด เมื่อนายศรีราชวิ่งข้ามคลองเข้าไปในหมู่บ้านบางตะโล๊ะ ก็ได้พ้องค์พระจีนนั้นวางบนกอใบเตย ซึ่งกลายเป็นที่ตั้งศาลเจ้า แล้วไปบอกแป๊ะตัน (หัวหน้าหมู่บ้าน)

ต่อมาแป๊ะตันก็เรียกชาวบ้านมาช่วยกันแกะหอยเพรียงที่เกาะติดอยู่ออก และทำความสะอาด แล้วนำองค์พระวางบนโต๊ะ พร้อมทั้งรดด้วยควันรูป ควันกำยาน และตีส้อแก้ว เพื่อเรียกดวงวิญญาณขององค์พระมาสติทันใดนั้นก็เกิดปาฏิหาริย์ขึ้นไปมา เหมือนดวงวิญญาณขององค์พระได้รับรู้ และสิงสถิตในองค์พระนั้นแล้ว ชาวบ้านต่างก็เกิดความศรัทธา จึงร่วมใจกันสร้างศาลเจ้าขึ้นเป็นลักษณะชั่วคราว เพื่อประดิษฐานองค์พระจีนให้คุ้มครองหมู่บ้านบางตะโล๊ะ

แผนผังบริเวณศาลเจ้าเล่าเอี้ยะกง

ตำแหน่งการวางประดิษฐานองค์พระภายในศาลเจ้า (ลำดับจากซ้ายไปขวา)

1 องค์ปิ่นเฒ่ากง และ องค์ฟูชายกง	5 องค์ม่าจ้อโป๋
2 ตีจู้เอี้ยะ (เจ้าที่)	6 เจ้าแม่กวนอิม
3 องค์ซาเล่าเอี้ยะ, องค์ตี้ฮ้อฮอง, องค์เล่าเอี้ยะกง และองค์ยี่เล่าเอี้ยะ (พระหมอ)	7 เจ้าแม่ทับทิม
4 เจ้าพ่อเสื่อ	8 เจ้าแม่กวนอิมสามหน้า
	9 เส้าเทวดา

รวมถึงให้ชาวจีนสายบุรีเคาระพบูชา หลังจากศาลเจ้าสร้างไม่นานนายศรีราชก็หายจากโรคเรื้อน และไม่ต้องทนทุกข์ทรมานอีกต่อไป ทำให้ชาวบ้านที่เจ็บไข้ไม่สบายต่างมาราบไหว้บูชาและบนบานศาลกล่าวต่อองค์พระ เพื่อให้หายจากความเจ็บป่วย ชาวบ้านเหล่านั้นก็หายป่วยจริง

จากความอัศจรรย์นี้องค์พระจึงถูกเรียกว่าพระหมอสายบุรี และทำให้ผู้คนที่ย้ายอยู่ละแวกใกล้เคียงเดินทางมาราบไหว้บูชา และบนบานศาลกล่าว เพื่อขอในสิ่งที่ตนเองปรารถนา จนได้รับผลสัมฤทธิ์ตามความต้องการ เช่น ขณะที่ชาวประมงออกเรือหาปลาลงน้ำลมพายุ หากกระลิกถึงองค์พระแล้วขอให้ท่านคุ้มครอง ก็จะแคล้วคลาดปลอดภัย หรือแม้แต่โรคระบาดที่เกิดขึ้น เช่น

อหิวาต์ตกโรค โรคไข้ทรพิษ ก็ไม่อาจเข้ามาแพร่เชื้อ และทำร้ายชาวบ้านบางตะโล๊ะได้ ต่อมา มีผู้รู้เกี่ยวกับองค์พระที่นายศรีราชได้นำมาประดิษฐานไว้ ณ หมู่บ้านบางตะโล๊ะว่าเป็นเทพเจ้าเล่าเอี้ยะกง หรือตัวเล่าเอี้ยะ

ในอดีตเคยมีโรคระบาดเกิดขึ้นในเมืองสายบุรี เป็นเหตุให้ประชาชนล้มตายกันเป็นจำนวนมาก เจ้าเมืองสายซึ่งนับถือศาสนาอิสลามในขณะนั้นได้ไปบนบานศาลกล่าวต่อองค์เทพเจ้าเล่าเอี้ยะกง ขอให้โรคระบาดนั้นหายไปจากเมืองสายบุรี เมื่อโรคระบาดหายไปหมดสิ้น เจ้าเมืองสายจึงได้จัดเครื่องสักการะไหว้แก้บน และได้มอบล็อกเก็ตทองคำรูปดาวกับพระจันทร์เสี้ยวให้กับองค์เทพเจ้าเล่าเอี้ยะกง ปัจจุบันล็อกเก็ตดังกล่าวถูกเก็บรักษาไว้ที่บริษัทพิธานพาณิชย์ จำกัด

ภายในศาลเจ้าที่ฮู้ฮ้องเอี้ยะ องค์พระที่ฮู้ฮ้องเอี้ยะ

สาขาสายบุรี นอกจากนี้กระถางรูปทองเหลืองที่
 ใช้อยู่ในศาลเจ้าปรากฏพระปรมาภิไธย จปร. อยู่
 บนพื้นผิวของกระถาง ซึ่งได้รับการบอกเล่าว่า
 เป็นกระถางรูปที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
 เจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ทรงพระราชทานให้เมื่อ
 ครั้งเสด็จประพาสเมืองสายบุรี

ตำนานองค์เทพเจ้าเล่าเอี้ยะกง

ตำนานที่ถูกเล่าขานต่อกันมาเกี่ยวกับ
 องค์เทพเจ้าเล่าเอี้ยะกง มีอยู่มากมายแตกต่างกัน
 ไปตามแต่ละท้องถิ่น ในหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
 ศิลปกรรมจังหวัดปัตตานี (2538 : 60-61) กล่าว
 ถึงตำนานเทพเจ้าเล่าเอี้ยะกง โดยอ้างถึงนาย
 ฉวย เบ็งฮ้อ ผู้ดูแลศาลเจ้าว่า สมัยที่เทพเจ้า
 เล่าเอี้ยะกงเป็นมนุษย์ มีพี่น้อง 7 คน ท่านเป็น
 พี่ชายคนโต ทุกคนมีความชำนาญในเรื่องดนตรี
 จึงได้รับหน้าที่กล่อมบรรเลงเพลงให้พระอริยมะ
 ไตรฟัง ครั้นมาวันหนึ่งมีโหรประกาศตนเองว่า มี
 หุทิพย์ ตาทิพย์ สามารถล่วงรู้ทุกสิ่งทุกอย่างได้
 พระอริยมะไตรจึงได้เชิญโหรผู้นั้นเข้าพบ แล้ว
 ให้ท่านเล่าเอี้ยะกงกับน้องๆ ซ่อนตัว พร้อมทั้ง
 บรรเลงเพลงให้โหรผู้นั้นทำนายว่าเป็นเสียงอะไร
 มาจากไหน แต่โหรผู้นั้นทำนายไม่ถูก จึงแก้ตัว
 ว่า ถ้าจะให้ท่านายถูกต้องนั้น ต้องขอไม้เท้าพิฆ
 จากพระอริยมะไตรก่อน แล้วจึงใช้ไม้เท้าปล่อย

พิฆเข้าไปทำร้ายท่านเล่าเอี้ยะกงกับพี่น้องขณะ
 ที่กำลังบรรเลงเพลงจนถึงแก่ความตาย ร่างกาย
 ก็กลายเป็นสีดำซึ่งเป็นสาเหตุให้รูปแกะสลักของ
 ท่านเล่าเอี้ยะกงเป็นสีดำทั้งตัว

ต่อมาพระอริยมะไตรเกิดความสำนึกผิดที่
 มอบไม้เท้าพิฆให้แก่โหรผู้นั้น จึงตรัสว่า สมควร
 ที่จะแกะสลักรูปท่านเล่าเอี้ยะกงกับพี่น้องทั้ง 7
 แล้วอธิษฐานว่าองค์ใดที่บริสุทธิ์ ต้องการให้ผู้คน
 เคารพนับถือต่อไป จึงเข้ามาสิงสถิตอยู่ในรูปแกะ
 สลักนั้น มีดวงวิญญาณเพียง 3 องค์ที่เข้ามาสิง
 สถิต คือ ท่านเล่าเอี้ยะกง ท่านยี่เล่าเอี้ยะ และ
 ท่านซาเล่าเอี้ยะ ซึ่งในศาลเจ้ามีรูปแกะสลักของ
 ทั้งสามท่าน ส่วนวิญญาณอีก 4 ดวงไม่สามารถ
 เข้าสิงสถิตในรูปแกะสลักได้ เนื่องจากเมื่อครั้ง
 เป็นมนุษย์ มีนิสัยเป็นนักเลง และมีสมัครพรรค
 พวก จึงเกิดประเพณีล่องเรือสำเภาส่งวิญญาณ
 พี่น้องทั้ง 4 ขึ้น และจะจัดทุกปีประมาณเดือน 7
 ซึ่งเป็นเดือนที่มีลมบกพัดแรง

ประเพณีล่องเรือสำเภา จะมีการอัญเชิญ
 องค์พระที่ประดิษฐานในศาลเจ้าขึ้นเกี่ยวหาม
 แล้วแห่ไปเยี่ยมเยียนชาวบ้าน บ้านใดมีสิ่งชั่วร้าย
 อาศัยอยู่ เทพเจ้าเอี้ยะกงก็จะปิดเป่า ขั้วไล่ลงเรือ
 สำเภาที่ชาวบ้านช่วยกันสร้างขึ้น ในเรือสำเภามี
 ข้าวสาร ถ่าน ไม้กวาด และเครื่องครัว หลังจากแห่
 เกี่ยวองค์พระไปทั่วหมู่บ้านแล้ว ขบวนเรือจะลาก
 เรือสำเภาไปกลางทะเล แล้วทำพิธีเวียนรอบเรือ
 สำเภา 3 รอบ เป็นอันเสร็จพิธี นอกจากนี้ทุกปีใน
 วันแรม 2 ค่ำ และ 3 ค่ำ เดือน 3 หรือขึ้น 15 ค่ำ
 เดือนหนึ่งของจีน ศาลเจ้าเล่าเอี้ยะกง จะมีการจัด
 งานประเพณีสมโภชองค์เทพเจ้าเล่าเอี้ยะกง เพื่อ
 ระลึกถึงการลอยน้ำทะเลมาขึ้นฝั่งขององค์พระ
 ในงานจะมีการแบกเกี่ยวหามองค์พระที่ประดิษฐาน
 ในศาลเจ้า เพื่อล่อน้ำทะเลและลู่ไฟ เป็นการ

แสดงถึงป้าทหารีย์ ความศักดิ์สิทธิ์ และความ
อัศจรรย์ขององค์พระ

การแบกเกี่ยวหามองค์พระของชาวจีน
สายบุรีแตกต่างจากที่อื่นๆ ซึ่งเป็นแบบปักพื้น
แสดงถึงความแข็งแรง ดุดัน โดยคานหามเกี่ยว
จะโยกขึ้นลงเป็นจังหวะ รวดเร็วและแข็งแรง เป็น
เอกลักษณ์เฉพาะของชาวจีนสายบุรี ในการปัก
คานหามเกี่ยวองค์พระลงพื้นตามที่ต่างๆ ในเมือง
สายบุรี มีความสำคัญตามแต่ความประสงค์ใน
แต่ละสถานที่ เช่น การปักคานเกี่ยวไปตามมุม
เมือง เพื่อป้องกันโรคระบาดมิให้เข้ามาทำร้าย
ชาวบ้านได้ การปักคานเกี่ยวบออกจุดในการก่อ
ไฟ เพื่อประกอบพิธีไถ่โทษ การปักคานเกี่ยว
เพื่อบอกว่า ณ จุดนั้น มีสิ่งที่ไม่ดีอยู่ ดังนั้น
คานหามเกี่ยวองค์พระต้องทำมาจากไม้เนื้อแข็ง
และใหญ่เป็นพิเศษ เพื่อมิให้เกิดการแตกหัก
เสียหายของคาน บางครั้งก็เกิดการแตกหักบ้าง
แต่ทางศาลเจ้าจะเตรียมคานเกี่ยวสำรองไว้ เพื่อ
ทำการเปลี่ยนผู้ที่หามเกี่ยวองค์พระต้องม
ความศรัทธาต่อองค์พระและมีร่างกายที่แข็งแรง
ทั้งนี้ในขณะที่หามเกี่ยวองค์พระจะมีการ
ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกัน แสดงถึงความสามัคคี
และความเชื่อความศรัทธา นอกจากนี้ในงาน
สมโภชยังมีการแสดงต่าง ๆ อีกมากมาย เช่น
การเล่นหนังตะลุง การรำมโนราห์ ซึ่งเป็นศิลปะ
การแสดงของภาคใต้ (๕)

ขอขอบคุณ :

ศาลเจ้าเล่าเอี้ยะกง ตำบลตะลุบัน อำเภอ
สายบุรี จังหวัดปัตตานี

ศาลเจ้าตี่ฮู้ฮ้อเอี้ยะ ตำบลปะเสยะวอ
อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

คุณเต็น มณีรัยสาร ชาวจีนสายบุรี

สถาปัตยกรรมบ้านเรือนจีนในสายบุรี

เอกสารอ้างอิง

ถ้วน ลี เชน และบุญยั้ง ไร่สุขสิริ. (2543). ความ
เป็นมาของวัดจีนและศาลเจ้าจีนใน
ประเทศไทย. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการ
ศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศพพ.).

วสันต์ ชิวะสาธน์. (2531). รายงานการวิจัย
สถาปัตยกรรมจีนในเมืองปัตตานี,
รุสมิแล, 2 (มกราคม - เมษายน), 52-57.
หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมจังหวัด
ปัตตานี. (2538). แหล่งศิลปกรรม
อำเภอสายบุรี และอำเภอไม้แก่น
จังหวัดปัตตานี. ปัตตานี: ศูนย์
วัฒนธรรมจังหวัดปัตตานี โรงเรียน
เดชะปัตตนยานุกูล.

อิสมาอีล เบญจสมิทธิ์. (2553). โครงการวิจัย
พัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการจัดการลุ่มน้ำสายบุรี กรณี
ศึกษา: ประวัติศาสตร์ชุมชน
ท้องถิ่นและพื้นที่สำคัญของลุ่มน้ำ
สายบุรี. ปัตตานี: สำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย. (รายงานการวิจัย)